

popřípadě význam slova ověřovaly v nářečním archivu dialektologického oddělení Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra SAV v Bratislavě. Všechny tyto lexémy jsou potom zveřejněny v abecedním pořádku v *Indexu* na konci příručky (s. 135–138). Poslední část každé kapitoly (až na kapitolu věnovanou obci Papín, a to vzhledem k specifickému sotáckému nářečí) tvoří cvičení zaměřená na hláskoslovné a tvaroslovné jevy uvedené v charakteristice příslušného nářečí a vyskytující se v ukázce. Následují cvičení věnovaná nářečnímu hláskosloví (např. *nájdite v ukážke doklady na fonologické javy charakteristické pre dolnooravské nárečia*), morfologii (např. *nájdite doklady unifikácie mäkkých a tvrdých paradigiem adjektív*) a slovní zásobě (např. *zistite pôvod slova krosná a nájdite príbuzné slová odvodené od spoločného etymologického základu*). Na téma ukázky navazují otázky a úkoly zaměřené etnologicky (např. *podľa etnografických prameňov opíšte postup domácej výroby plátna*).

Všechny tyto kapitoly věnované konkrétním ukázkám nářečních promluv jsou zpracovány velmi promyšleně a přehledně. Knižka je zamýšlena jako vysokoškolská příručka. Pokud by ovšem měla sloužit i k samostudiu, popřípadě jako zdroj poučení pro laickou veřejnost, bylo by vhodné v dalších vydáních též uvažovat o zveřejnění správných odpovědí k jednotlivým cvičením. Je též třeba pochválit mimořádně vysokou zvukovou kvalitu nářečních ukázek. O digitalizaci nářečních nahrávek pořízených v letech 1977 až 1987 se postaral Slovenský rozhlas.

Věříme, že příručka splní očekávání autorek a stane se vyhledávaným pomocníkem nejen pro studenty v seminářích na fakultách, ale i pro všechny, kdo se zajímají o slovenské dialekty.

Hana Konečná

*Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Veveří 97, 602 00 Brno
konecna@iach.cz*

Významné životní jubileum prof. Milana Jelínka

V uplynulých dnech oslavil významné životní jubileum jeden z předních odborníků věnujících se otázkám jazykové kultury, purismu a stylu, prof. PhDr. Milan Jelínek, CSc. (* 22. 6. 1923). Kromě upřímného blahopřání se při této příležitosti sluší alespoň stručně rekapitulovat jubilanovu životní a profesní dráhu.

Milan Jelínek se narodil a vyrůstal v bilingvním, česko-německém prostředí Brna, další jazyky si postupně osvojoval během studií na gymnáziu. V době nacistické okupace se zapojil do protinacistického odboje, byl zatčen a vězněn gestapem, na konci války se mu však podařilo uniknout a vrátit se po mnoha peripetiích domů. Ihned po válce zahájil vysokoškolská studia na filozofické fakultě brněnské univerzity; vystudoval češtinu, ruštinu a srbochorvatštinu. Jeho odborná dráha se rozvíjela velice rychle – už r. 1960 se na brněnské filozofické fakultě stal docentem a r. 1964 profesorem, zastával také mj. funkci děkana filozofické fakulty (1962–1964) a prorektora brněnské univerzity (1966–1969). V té době také intenzivně bádala a publikoval –

např. v *Naší řeči* začaly jeho příspěvky vycházet od r. 1957, v letech 1964–1970 se také poprvé stal členem její redakční rady.

Po r. 1968 byl prof. Jelínek kvůli svým postojům propuštěn z brněnské filozofické fakulty a měl zakázáno publikovat. Díky pomoci přátel mu však bylo umožněno z fakulty přejít do brněnské pobočky Ústavu pro jazyk český ČSAV a příležitostně také publikovat. Do veřejného i odborného života se prof. Jelínek naplno vrátil až po listopadu 1989. V letech 1990–1992 byl rektorem Masarykovy univerzity, v letech 1991–1992 zastával rovněž funkci předsedy kolegia rektorů vysokých škol. Vrátil se také do redakční rady *Naší řeči* – jejím členem je od r. 1990 dosud a příležitostně publikuje práce z oblasti svého odborného zájmu, viz např. články *Má Naše řeč kodifikační pravomoc?* (NŘ 88, 2005, s. 202–206) nebo *O kodifikaci spisovné češtiny* (NŘ 89, 2006, s. 30–32). Recenze *Jiří Haller se vrací do české jazykové kultury* (NŘ 91, 2008, s. 96–99) je věnována výboru z Hallerových prací nazvanému *Dar jazyka. Deset statí o češtině* (editoři J. Chromý – F. Martínek, 2007). Tato recenze, přestože rozsahem nedlouhá, je důležitá jednak jako potvrzení jubilantova trvajících zájmu o jazykovou kulturu, jednak jako jeho reflexe rozmanitosti přístupů k této problematice.

Po odborné stránce se prof. Jelínek kromě problematiky jazykové kultury a purismu věnoval a věnuje také stylistice, což potvrzuje už jeho první knižně vydaný titul *O jazyku a stylu novin* (1957). Své pojetí teorie stylu uvedl v práci *Stylistické aspekty gramatického systému* (1974), jež tehdy mohla vyjít pouze jako interní tisk Ústavu pro jazyk český ČSAV. Navázat na ni bylo možné až zhruba o dvacet let později, v kapitole o stylistice, kterou napsal pro kolektivní *Příruční mluvnici češtiny* (poprvé vydána 1995); problematice stylu a stylistiky se dále věnoval v heslech zpracovaných pro kolektivní *Encyklopedický slovník češtiny* (2002). Zpracoval také oddíl Purismus v knize *Kapitoly z dějin české jazykové a bohemistiky* (2007). Prof. Jelínek byl rovněž oceněn domácími i zahraničními vyznamenáními (např. zlatá pamětní medaile Masarykovy univerzity nebo francouzský řád *Commandeur dans l'Ordre des Palmes académiques*).

Aktivně prožitých devět dekad – to je vzácná příležitost, u níž je vhodné prof. Jelínkovi popřát pevné zdraví, štěstí a radost ze života mezi blízkými lidmi.

Michal Křístek

*Ústav českého jazyka FF MU
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
kristek@phil.muni.cz*